

INSTRUIREA FORMALĂ ȘI NON-FORMALĂ A BIBLIOTECARULUI USARB

FORMAL AND NON-FORMAL TRAINING OF USARB LIBRARIANS

Mihaela STAVER

Abstract: *The paper presents the ways of professional training in the USARB Scientific Library, which is the priority element that effectively ensures the success of an institution and that the best library services depend on the good training and continuous training of its staff.*

Keywords: *vocational training, USARB Scientific Library, continuous training*

Formarea continuă, în contextul învățării pe tot parcursul vieții, constituie totalitatea proceselor în dezvoltare ale învățării formale, non-formale și informale cu ajutorul cărora persoana își dezvoltă capacitățile, își îmbogățește cunoștințele și își perfecționează calificarea profesională și tehnică.

Formarea profesională a bibliotecarului reprezintă o problemă actuală, determinată de schimbările generate în ultimii ani, în domeniul biblioteconomiei și științei informării. Profesioniștii în biblioteconomie și știința informării se confruntă cu o provocare dinamică a mediului tehnologic care cere utilizarea eficientă a tehnologiei informației și comunicațiilor pentru îndeplinirea necesităților informaționale complexe ale utilizatorilor.

Pentru a ține pasul cu aceste procese, bibliotecarul trebuie să învețe permanent. Astfel, actualizarea permanentă a cunoștințelor și competențelor profesionale devine o condiție indispensabilă pentru profesionalismul bibliotecarilor.

Formarea competențelor poate fi realizată prin: *educație formală, educație non-formală, educație informală.*

În notele explicative pentru completarea formularului „cercetare statistică anuală № 6-c – activitatea bibliotecilor” definițiile sunt conforme cu SM ISO 2789:2015 Informare și documentare – Statistici internaționale de bibliotecă:

Instruirea formală se referă la participarea personalului din bibliotecă la activități de educație formală (cursuri, programe de recalificare etc.), realizate de centre de instruire, instituții sau organizații, care oferă servicii de educație și programe de formare profesională autorizate sau acreditate de ANACEC / Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (de ex., Departamentul Formare Continuă al USM). Certificatele oferite participanților sunt emise de instituțiile/organizațiile respective și să conțină numărul de ore academice.

Instruirea nonformală reflectă participarea personalului din biblioteca raportoare la cursuri, training-uri, lecții și alte activități de educație non-formală (neautorizată / neacreditată), organizate de biblioteca raportoare. Certificatele oferite participanților sunt emise de bibliotecă și/sau fondator și trebuie să conțină numărul de ore academice.

Educație informală – ansamblul influențelor instructive exercitate spontan și

Formare profesională

continuu asupra persoanei în familie, în localitate, în cartier, în stradă, în (micro) grupuri sociale, în mediul social (cultural, profesional, economic, religios etc.), în comunitate (națională, zonală, teritorială, locală) și prin mass-media.

Instruirea personalului de bibliotecă se realizează în formă de cursuri (de inițiere, calificare, recalificare, perfecționare, specializare), ateliere (workshop-uri), seminare, training-uri, lecții și alte forme de dezvoltare profesională continuă în biblioteconomie și domenii conexe (de exemplu, cursuri în utilizarea TIC, scrierea de proiecte, advocacy etc.).

Dezvoltarea profesională și recalificarea profesională sunt formele de bază ale instruirii profesionale continue și în Biblioteca Științifică USARB. Pe parcursul anilor au fost aplicate diverse forme de instruire continuă ale personalului de specialitate:

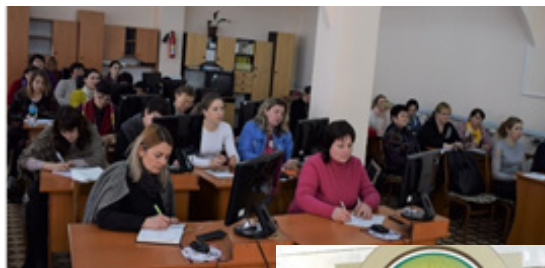
- perfecționarea profesională care vizează îmbogățirea cunoștințelor, dezvoltarea aptitudinilor, deprinderilor necesare pentru desfășurarea unui nou tip de activitate profesională și obținerea de noi calificări;
- actualizarea cunoștințelor teoretice și practice, dobândirea de noi competențe în conformitate cu cerințe moderne (seminare educaționale, cursuri, ateliere de lucru, laboratoare de creație, școli de experiență inovatoare etc.);
- aplicarea în practică a cunoștințelor obținute ca urmare a pregătirii teoretice sau asimilării experienței inovatoare;
- actualizarea operativă a cunoștințelor prin canalele de instruire nonformale (conferințe, seminare, mese rotunde, concursuri, seminare web, colocvii, vizite profesionale, inclusiv internaționale etc.)

Articolul 27 „Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci” din Legea cu privire la biblioteci din 20.07.2017 <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Lege-cu-privire-la-biblioteci.pdf> prevede asigurarea acesteia în cadrul centrelor de formare profesională prin educația formală, nonformală și informală.

Bibliotecarii și bibliotecile își depun efortul continuu de adaptare de studiere, folosind toată gama de capacități și competențe, să-și diversifice resursele informaționale și serviciile.

Biblioteca Științifică USARB, instituție inovatoare, suport pentru educație, cercetare și învățare continuă, se aliniază tendințelor mondiale pentru acordarea serviciilor infobibliotecare modernizate, crearea spațiului informațional unic pentru mediul academic din R. Moldova.

La capitolul *instruirea formală* numai în anul 2019, **14** bibliotecari USARB, formatori naționali au realizat **225** ore în cadrul Cursurilor de formare profesională de scurtă durată Bazele biblioteconomiei și Științelor Informării (150 ore) și Tendințe actuale în activitatea bibliotecilor din Republica Moldova (75 ore) în colaborare cu Secția de Formare Continuă a Universității de Stat din Moldova pentru **59** de bibliotecari din Zona de Nord. **9** bibliotecari au absolvit Programul de Recalificare Specialitatea Biblioteconomie, asistența informațională și

Formare profesională

arhivistică, Chișinău, un bibliotecar a beneficiat de Bursa Erasmus+, Transilvania University of Brașov, România, Faculty of Sociology and Communication, Erasmus+.

În contextul *educației formale și nonformale* BȘ USARB oferă o serie de cursuri pentru bibliotecari. Formarea continuă este realizată prin: calificare, perfecționare, specializare, obținerea unei calificări suplimentare, recalificare. Personalul de specialitate a obținut cunoștințe profesionale la subiectele: cadru de reglementare și standardizare a activității de bibliotecă; tehnologii informaționale; crearea conservarea documentelor, tehnologii de restaurare; statistică și evaluare a activității de bibliotecă; descrierea bibliografică, educația mediatică, etc.

Numai în anul 2019, bibliotecarii USARB au avut parte de training-uri în Educația Mediatică prin proiectul IREX Europa. O organizație non-guvernamentală care își propune să îmbunătățească educația, să consolideze presa independentă, să reducă conflictele și să sprijine democrația și drepturile omului. În urma participării bibliotecarului USARB la cursul de formare de formatori în Educația Mediatică, au fost organizate mai apoi în Biblioteca Științifică USARB mai multe training-uri. Bibliotecarii și-au dezvoltat abilitățile de analiză și gândire critică vis-à-vis de mesajele media, capacitatea de a discerne între o informație veridică sau falsă (fake news), organizat de formabilii care au studiat noțiuni ale Educației Mediatice Informaționale, noțiunile de manipulare, propaganda, securitate on-line, siguranța site-urilor web, grooming, adicțiile comportamentale. Participanții activi au studiat și însușit tehnicile și au învățat să aplice tehnici noi de predare: *tehnica acvariului (fishbowl)*, *world café*, *jurnalul triplu*, *mâna oarba*, *b rainstorming*, *lucrul în echipa* etc..

În palmaresul Bibliotecii Științifice USARB se regăsesc diverse instruirii nonformale: *Ore de Informare pentru bibliotecari*, *ședințe de diseminare*, *instruirii privind modalitatea de accesare a diverselor platforme*, *ședințe în Clubul BiblioSpiritus*.

Participarea la nivel național, la Forumul Managerilor „Biblioteca anului 2020: reinterpretarea rolului ca promotor al schimbării” unde au fost abordate prioritățile pentru Anul Biblioteconomic 2020, tendințele domeniului biblioteconomie și științelor informării în corespundere cu evoluțiile actuale, bibliotecarii bălțeni au fost informați cu prioritățile anului 2020;

cadru de reglementare, pregătirea pentru evaluarea activității bibliotecilor publice.

Bibliotecarii bălțeni au fost informați despre sporirea nivelului public de informare asupra oportunităților de educație, de calificare profesională și de dezvoltare

Formare profesională

personală oferite de Uniunea Europeană cetățenilor Republicii Moldova de toate vârstele, grație participării la atelierul Campania națională de comunicare „UE-Moldova: „Împreună mai puternici. Creăm noi oportunități pentru tinerii!”, organizat de Delegația Uniunii Europene în parteneriat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova.

Participarea la o întrunire dintre absolvenții programelor de schimb ale Guvernului SUA care a avut loc la Alumni Regional Training ART 2019: Programul „Alumni Regional Training - ART 2019” implementat de Asociația pentru Dezvoltare Creativă (ADC) și finanțat de Ambasada SUA în Moldova, care este spațiul de instruire pentru absolvenții programelor de schimb ale Guvernului SUA. ART 2019 a avut ca scop dotarea absolvenților cu instrumente, informații, abilități utile și inovatoare pentru a răspândi și pune în practică experiența acumulată în SUA.

Bibliotecarii universitari au participat la sesiunea de formare privind utilizarea tehnologiilor moderne în serviciile și procesele infobibliotecare. Formatori au fost 10 absolvenții ai cursurilor de Formare Profesională Continuă, de pedagogie inovativă „Strategii de învățare eficientă” – 5 ECTS și „Tehnologii avansate de instruire prin utilizarea TIC - 5 ECTS”, în cadrul Proiectului

561820-EPP-1-2015-1-DE-EPPKA2-CBHE-JP *Creating Moldovan E-Network for promoting innovative e-teaching in the continuing professional education (TEACH ME)*. În cadrul sesiunii, formabilii au studiat un nou motor de căutare computațional wolfram-alpha.com; au exersat în social bookmarking, creând webmixuri în symboloo.com; au realizat axe cronologice în timeline.knightlab.com; au creat imagini și video interactive pe platforma h5p.org; au practicat în realizarea infograficelor privind activitatea Bibliotecii în visme.co; au fost familiarizați cu aplicație de creare a screencasturilor în iSpring Free Cam. De asemenea, au auzit informații despre pedagogia inovativă, strategii de învățare eficientă: tipologia stilurilor de învățare, învățarea bazată pe probleme, specificul învățării vizuale și reflexive.

Abilitățile obținute vor fi de real folos pentru generarea noilor produse și îmbunătățirea ofertei educaționale la distanță.

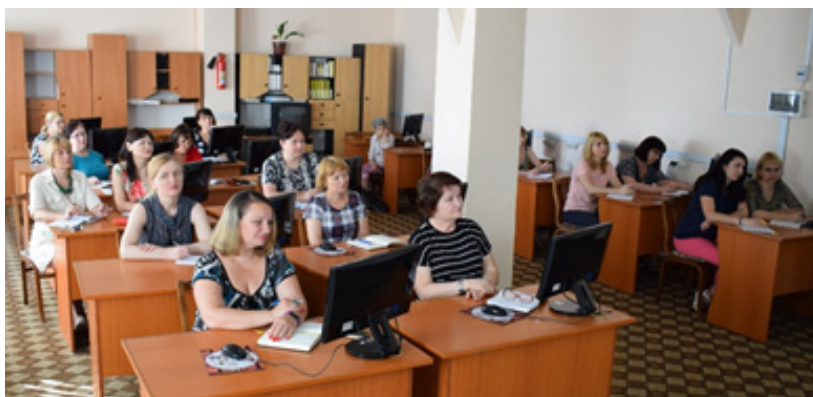
Bibliotecarii secolului XXI sunt motivați să-și formeze noi abilități cu care să se integreze în cerințele și paradigma revoluției on-line, ce schimbă radical atât relația cu utilizatorii cât și imaginea bibliotecarului în ansamblu.

Anual, Biblioteca Științifică organizează Cursul de formare profesională Școala de Vară. În acest context bibliotecarii USARB participă la cercetarea privind identificarea nevoilor de formare profesională și impactul pe care îl are formarea profesională asupra activității personalului Bibliotecii. Sunt organizate sondaje privind necesitățile de formare profesională a bibliotecarilor Bibliotecii Științifice USARB. Rezultatele sondajului servesc drept reper pentru elaborarea programului Școlii de Vară, inclusiv pentru tematica instruirilor informale și non formale în cadrul Bibliotecii.

Formare profesională

În perioada de vară la Biblioteca Științifică USARB se organizează Școala de Vară pentru angajații instituției. Epoca digitală și apariția Internetului au adus schimbări mari în toate direcțiile de dezvoltare, inclusiv în aspectul dezvoltării competențelor profesionale ale bibliotecarului, devenit astăzi un agent al informației, un cyber-bibliotecar. Obiectivul principal al Școlii de Vară este consolidarea și extinderea acestor competențe conform cerințelor noilor tehnologii informaționale și comunicaționale, a diverselor formate și suporturi informaționale, a serviciilor și a cererilor comunității.

În scopul determinării tematicii Programului, bibliotecarii participă anual la completarea Chestionarului privind identificarea necesităților de formare profesională și impactul pe care îl are acest aspect asupra activității angajatului. Cunoștințele și abilitățile asimilate de formabili vor fi implementate în activitatea profesională, vor dezvolta portofoliul electronic al bibliotecarului și vor facilita generarea serviciilor moderne pentru comunitatea USARB.

Participanții, 35 de bibliotecari, și-au modernizat competențele digitale, meditative, fiind implicați în studierea și aplicarea produselor informaționale moderne în cadrul a 20 de subiecte: tehnologii de căutare pe internet, siguranța on-line, mediul virtual și căpcanele ei, social bookmarking-ul, adăugarea marcajelor, aplicarea gadgeturilor electronice, inserare animației GIF în prezentări PowerPoint, gestionarea conturilor în managerul de parole, utilități Cookie, crearea infograficelor, screencast-urilor, facilitățile portalurilor de resurse electronice Research4Life, OpenEdition, Wiley, metode de cercetare în baza de date SAGE Research Methods, crearea și utilizarea hashtagului în rețele sociale, organizarea site-urilor și resurselor online etc. Evaluarea modulelor a fost efectuată prin aplicația Kahoot.com, chestionare, teste ș.a.

La finalul Școlii a fost realizat feedbackul ce a inclus Testul de evaluare finală a formabililor, Formularul de autoevaluare și Chestionarul de Impact a cursului asupra instituției, persoanei. De asemenea, au fost înmânate Certificatele de formatori și de participare la Școala de Vară.

Bibliotecarii bălțeni participă activ în cadrul proiectelor implementate în Biblioteca Științifică USARB: Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova, finanțat de Programul Norvegian de Cooperare cu Eurasia în domeniul învățământului superior, realizat în parteneriat între 18 biblioteci universitare din Republica Moldova, Universitatea din Bergen, Norvegia și Universitatea Transilvania din Brașov, România; LNSS, MISISQ, Educația Mediatică IREX-EUROPE, TEACH ME.

Experiența și bunele practici de formare în cadrul BȘ USARB sunt oglindite în

Formare profesională

articolele, comunicări la reuniuni științifice, pe site-ul instituției <http://libruniv.usarb.md/> și blogul profesional <https://bsusarbprofesional.blogspot.com/>, Twitter, Slide-share, Google foto, etc.

De asemenea, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, Bălți, în calitate de Centru Biblioteconomic Departamental care asigură funcțiile de gestionare metodologică, organizatorică, analitică, informativă, formativă, consultativă și de cercetare, asistență metodologică a oferit programe educaționale pentru Bibliotecile instituțiilor din învățământul general, profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de profil pedagogic din zona de Nord (15 raioane și mun.Bălți). În perioada anului 2019 s-au organizat 2 traininguri (instruire nonformală) pentru Bibliotecarii din învățământ Zona de Nord, 15 raioane și mun.Bălți - 14 ore, 84 participanți;

Atelierile s-au axat pe receptarea competențelor de către bibliotecarii școlari în contextul educației culturii informației prin dezvoltarea interesului utilizatorilor pentru carte și pentru lectură. În contextul activităților bibliotecarii au dobândit cunoștințe de clasificare și descriere a publicațiilor conform standardelor în biblioteconomie, acestea fiind dezvoltate prin îmbinarea aspectelor teoretice cu cele practice, prin valorificarea unor metode și tehnici de muncă intelectuală a activității bibliotecarilor școlari, precum și tehnici de informare și documentare (cum să se informeze și să se documenteze beneficiarul, cum să găsească informațiile de care au nevoie, cum să opereze în mod corect cu ele; prioritățile cititorilor în utilizarea tehnicilor de muncă intelectuală, formarea abilităților de muncă intelectuală prin prezentarea surselor de informație).

Astăzi bibliotecarii trebuie să găsească pasiunea lor în jurul valorii de a colunra cu cadrele didactice, de a ajuta la formarea unui utilizator educat, implicat și să asigure oportunitatea digitală pentru toți. Bibliotecarii profesioniști sunt elementul esențial al universităților al școlilor și colegiilor.

Bibliotecile au nevoie de bibliotecari profesioniști: consultanți, analitici, manageri ai cunoștințelor care să gândească constructiv, inovator, să posede competențe de deschidere profesională.

Referințe bibliografice:

1. *Educatia formala, nonformala si informala* [online] [citat 26 mai 2020]. Disponibil: <http://trainermarianaiacob.weebly.com/blog/educatia-formala-nonformala-si-informala>
2. STRATAN, Elena. *Formarea profesională continuă: diversitate și actualitate* [online] [citat 26 mai 2020]. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/2145/1/Stratan_Elena_%20formare_profesionala%20backup.PDF
3. STRATAN, Elena. Managementul instruirii. In: *Confluente Bibliologice*. 2006, nr.3, pp. 36-38.
4. STAVER, Mihaela. *Comunicarea profesională în Biblioteca Științifică USARB* [online] [citat 26 mai 2020]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/articole/2017-1/Staver_Comunicarea.pdf
5. ȚURCAN, Nelly. *Formarea profesională continuă a bibliotecarilor din Republica Moldova - între necesitate și realitate* [online] [citat 26 mai 2020]. Disponibil: https://www.academia.edu/35643679/Formarea_profesional%C4%83_continu%C4%83_a_bibliotecarilor_din_Republica_Moldova_%C3%AEntre_necesitate_%C5%9Fi_realitate.